

C-582/23. sz. [Wiszkier]ⁱ ügy

**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás**

A benyújtás napja:

2023. szeptember 20.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieście w Łodzi (Lengyelország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. augusztus 2.

Felperes:

R. S.

A többi fél az eljárásban:

C. spółka akcyjna we W.

Syndyk masy upadłości M. S. és R. S.

Syndyk masy upadłości G. spółki akcyjnej w upadłości w W.

J. J.

M. G.

Az alapeljárás tárgya

A magánszemélyt érintő fizetéseketelenségi eljárás keretében a hitelezők kifizetésére vonatkozó terv kidolgozása.

ⁱ A jelen ügy neve fiktív, az nem egyezik az eljárásban részt vevő egyetlen fél valódi nevével sem.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

A fogyasztói szerződésekben szereplő tisztességtelen feltételekre való hivatkozás lehetősége a fizetésképtelenségi eljárás keretében; 93/13 irányelv; EUMSZ 267. cikk.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

1) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint a fizetésképtelenségi eljárásban eljáró bíróságot a fizetésképtelenségi eljárásban köti a követeléseknek a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró által jóváhagyott jegyzéke, ami megakadályozza, hogy a fizetésképtelenségi eljárásban eljáró, eljárást lezáró határozatot hozó bíróság a szerződési feltételeket tisztességtelenségük szempontjából vizsgálja?

2) Úgy kell-e értelmezni a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését, hogy azokkal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely nem teszi lehetővé ideiglenes intézkedések elrendelését a fizetésképtelenségi eljárásban, ami visszatarthatja a fogyasztókat a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv által részükre biztosított védelem igénybevételeitől?

A hivatkozott uniós rendelkezések

A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv: 6. cikk (1) bekezdése, 7. cikk (1) bekezdése

A hivatkozott nemzeti rendelkezések

1. Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (a fizetésképtelenségről szóló, 2003. február 28-i törvény) (Dz. U., 2019., 498. tétel, módosított változat)

2. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – kodeks postępowania cywilnego (a polgári perrendtartásról szóló, 1964. november 17-i törvény) (Dz. U., 2021., 1805. tétel, módosított változat): 730. cikk, 730¹. cikk (a biztosítási intézkedés elrendelésére irányuló eljárás)

3. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – kodeks pracy (a munka törvénykönyvéről szóló, 1974. június 26-i törvény) (Dz. U., 2022., 1510. tétel, módosított változat)

87. cikk 3. §-a A levonásra a következő keretek között kerülhet sor:

- 1) a tartásdíjak érvényesítése esetén a munkabér háromötödének megfelelő összeg erejéig;
- 2) egyéb követelések érvényesítése vagy pénzbeli előlegek levonása esetén a munkabér felének erejéig.

A tényállás és az eljárás rövid ismertetése

A 2019. október 15-i végzésével a Sąd Rejonowy dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi (Śródmieście w Łodzi kerületi bíróság, Lengyelország) megállapította R. S. mint üzleti tevékenységet nem végző magánszemély fizetéseképtelenségét.

A fizetéseképtelenségi eljárás alatt álló vagyonba került többek között egy ingatlan ½ tulajdoni hányada. A tulajdoni hányadot 350 000 PLN összegért értékesítették. Az ingatlanra kölcsön kamatokkal és egyéb költségekkel és követelésekkel növelt összege visszafizetésének biztosítása céljából 832 696,77 PLN összegben G. hitelező részvénytársaság javára zálogjogot jegyeztek be. A G. hitelező a jelen fizetéseképtelenségi eljárásban 360 671,91 PLN-t kapott a felosztási tervek végrehajtásának eredményeként.

R. S. fizetéseképtelenségi eljárásában követelésjegyzéket állítottak össze, amelyet a fizetéseképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró 2021. április 26-i végzésével hagyott jóvá. A jegyzék 1 247 127,93 PLN összértékben bejelentett követelést tartalmazott, G. hitelező pedig 975 362 PLN értékű követelést jelentett be. A fizetéseképtelen személy elismerte az összes bejelentett követelést. A követelésjegyzékkel kapcsolatban sem a fizetéseképtelen személy, sem a hitelező nem élt kifogással.

A G.-vel szembeni kötelezettség ingatlanvásárlással kapcsolatban keletkezett. 2007. március 30-án a fizetéseképtelen R. S. feleségével, M. S.-szel, valamint L. K. és A. K. a hitelezővel 360 hónapos futamidőre 489 821,63 PLN összegű, CHF-alapú jelzálogkölcsön-szerződést kötött. A kölcsön indexálását követően az adósok 211 952,23 CHF hitelező részére történő visszafizetésére vállaltak kötelezettséget.

A bíróság álláspontja szerint a szóban forgó szerződés olyan tisztességtelen szerződési feltételeket tartalmaz, amelyek érvénytelenné tehetik azt. Ez azt jelentené, hogy a hitelezővel szembeni kötelezettség nem haladja meg a 489 821,63 PLN összeget, és mivel L. K. és A. K. ellen is fizetéseképtelenségi eljárás van folyamatban, továbbá a hitelező más fizetéseképtelenségi eljárásban az ingatlan ½ tulajdoni hányadának értékesítéséből pénzüsszeghez jutott, a kötelezettség 0 PLN lenne, ami miatt további ténymegállapítások szükségesek.

A bíróságnak, amely előtt az eljárást indították, a fizetéseképtelenségi eljárásban összeállított követelésjegyzékkel összhangban a fizetéseképtelen személy

jövedelmi kilátásainak és a ki nem elégített követelések összegének megfelelően ki kell dolgoznia a fizetésektelen R. S. tekintetében a követelések visszafizetésére vonatkozó tervet. R. S. azt kéri, hogy a kötelezettségek alól visszafizetési terv kidolgozása nélkül mentesüljön, másodlagosan pedig azt, hogy 6 hónapra és 500 PLN-re vonatkozó visszafizetési tervet dolgozzanak ki. A G. hitelező kéri, hogy a visszafizetési tervet 36 hónapos időtartamra legalább havi 2000 PLN-re dolgozzák ki. A többi hitelező nem foglal állást. A felszámoló kéri, hogy a visszafizetési tervet 36 hónapos időtartamra havi 2500 PLN-re dolgozzák ki.

A fizetésektelen R. S. továbbra is munkaviszonyban áll. Munkabéréből mintegy 3500 PLN-t kap a bankszámlájára, míg munkabérének másik része, mintegy 3500 PLN a fizetésektelenségi eljárás alá vont vagyona kerül a fizetésektelen személy hitelezőinek – köztük G.-nek – a kifizetésére.

2023. július 20-án megállapították G. fizetésektelenségét, és az eljárás a felszámoló részvételével folytatódik.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolásának rövid összefoglalása

- 1 A fogyasztókkal szemben folytatott fizetésektelenségi eljárás alapvetően két célt szolgál: a fizetésektelen személy hitelezőinek kielégítését és a fizetésektelen személynek a kötelezettségek alóli mentesítését. Az eljárást a fizetésektelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró irányítja, egy olyan igazságügyi hatóság, amely minden cselekményt elvégez, kivéve azokat, amelyek a fizetésektelenségi eljárásban eljáró bíróság hatáskörébe tartoznak. A fogyasztó fizetésektelenségi eljárásában felszámolják a fizetésektelen személy vagyont, összeállítják a követelések jegyzékét, a pénzeszközöket felosztják a hitelezők között, az eljárás pedig a hitelezők legfeljebb 36 hónapra vonatkozó visszafizetési tervének kidolgozásával zárul.
- 2 A követelések jegyzéke tartalmazza az eljárásban részt vevő hitelezőket és követeléseik összegét. A fizetésektelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró főszabály szerint érdemben nem vizsgálja felül a jegyzéket. A jegyzékben a felszámoló rögzíti a követelést, és a fizetésektelen személy jogosult nyilatkozni arról, hogy a követelést elismeri-e vagy sem. A jegyzék benyújtását követően a fizetésektelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró közzéteszi azt, a fizetésektelen személynek és a hitelezőknek pedig joguk van azzal szemben kifogással élni. Kifogás kizárólag a közzétételtől számított 2 héten belül nyújtható be. Ezt követően az eljárásban résztvevő felek elveszítik a megtámadás lehetőségét. Ha nem éltek kifogással, a fizetésektelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró jóváhagyja a jegyzéket, és e jegyzék az eljárás során kötelező érvényű mindaddig, amíg azt megfelelő módon nem módosítják.
- 3 Nem vitatott, hogy sem a felszámoló, sem a fizetésektelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró a tisztességtelen szerződési feltételek tekintetében nem

vizsgálta a G. hitelezővel kötött szerződést. A fizetésképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró hivatalból sem módosította a jegyzéket.

- 4 A fizetésképtelen személy nyilatkozatával teljes körűen elismerte a követelést, ami arra utalhat, hogy nem kért a tisztességtelen szerződési feltételek eladó vagy szolgáltató általi alkalmazásával kapcsolatos védelmet. A tárgyalás befejezését követően a bírósághoz intézett levelében a fizetésképtelen személy meghatalmazott képviselője azonban rámutatott arra, hogy a tisztességtelen szerződési feltételek alkalmazása és a törlesztendő összeg ebből eredő csökkenése miatt a G.-vel kötött szerződés érvénytelen lehetett.
- 5 A fizetésképtelenségi eljárás ügyirataiból nem derül ki, hogy a fizetésképtelen személyt tájékoztatták volna arról, hogy a G.-vel kötött szerződés feltételei tisztességtelenek lehetnek, és hogy tudatosan arra vonatkozó nyilatkozatot tett volna, hogy nem részesül a 93/13 irányelv által számára biztosított védelemben. A fizetésképtelen személy 2022. november 3-ig nem bízott meg jogi képviselőt az eljárásban.
- 6 A alkalmazandó nemzeti jogszabályi rendelkezések nem teszik lehetővé, hogy a fizetésképtelenségi eljárásban eljáró bíróság a hitelezők kifizetésére vonatkozó terv kidolgozása során a szerződési feltételeket a feltételek tisztességtelensége szempontjából önállóan vizsgálja. A fizetésképtelenségi eljárásban eljáró bíróság – mivel kétségei merültek fel a szerződési feltételek tisztességtelen jellegével kapcsolatban – felfüggesztheti az eljárást, és az ügyet a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró elé terjesztheti annak érdekében, hogy az a követelésjegyzék módosítását hivatalból mérlegelje. Ez indokolatlan késedelmet okoz az ügy elbírálásában, mivel a bíróság a visszafizetési terv kidolgozására kitézött tárgyaláson általában már rendelkezik minden szükséges információval ahhoz, hogy megítélje a szerződési feltételek tisztességtelen jellegét. Mi több, a vagyon felszámolásával, a pénzeszközök felosztásával és a követelések jegyzékével kapcsolatos valamennyi cselekményt már elvégezték. A jegyzék módosítása formalizált eljárás, megköveteli ugyanis az indokolás hivatalból történő elkészítését, az eljárásban részt vevő felek részére történő kézbesítést és a közzétételt. A fizetésképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bírót a fizetésképtelenségi eljárásban eljáró bíróság álláspontja sem köti, és megállapíthatja, hogy nem indokolt a jegyzék hivatalból történő módosítása.
- 7 A szerződési feltételek tisztességtelen jellegének figyelembevételével a fizetésképtelenségi eljárásban eljáró bíróság, amely a fizetésképtelen személyre vonatkozó visszafizetési tervről határoz, a visszafizetési tervet alacsonyabb összeggel is kidolgozhatja, vagy azt egyáltalán nem dolgozza ki, ha kiderült, hogy a felhalmozott pénzeszközök elegendőek az összes követelés kielégítésére. E körülmény miatt további ténymegállapítások szükségesek, ez attól függ, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak van-e jogi lehetősége arra, hogy jogvédelmet nyújtson a fizetésképtelen személy számára.

- 8 A fizetésképtelenségi eljárás során a fizetésképtelen személynek nem volt lehetősége arra, hogy a 93/13 irányelvből eredő jogainak védelme érdekében önállóan keresetet indítson, vagyónát a felszámoló kezelte, illetve kezeli.
- 9 A fizetésképtelen személynek lehetősége volt a követelések jegyzékét megtámadni. A kifogás benyújtása azonban azzal jár, hogy a fizetésképtelen személynek saját forrásaiból arányos díjat kell fizetnie (a munkabérének 50%-át a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyonba befolyó bevételként a felszámoló vonja le). A kifogás szintén formalizált beadvány, és már minden állítást és bizonyítékot bele kell foglalni. Az eljárás során a jegyzék elkészítésének időpontjában a fizetésképtelen személynek arról sem lehetett tudomása, hogy a G.-vel kötött szerződésben foglalt feltételek tisztességtelennek minősülnek.
- 10 Amint azt a Bíróság a 1996. március 5-i Brasserie du Pêcheur és Factortame ítéletében (C-46/93 és C-48/93) hangsúlyozta, az egyéni jogokat keletkeztető uniós jognak a jogok hatékony gyakorlásához szükséges eszközöket is biztosítani kell. Az uniós jog főszabályként nem szabályozza az uniós jogra alapított követelések érvényesítésével kapcsolatos eljárási kérdéseket, e kérdés szabályozását a tagállamokra bízva (az eljárási autonómia elve), e szabadságnak pedig az egyenértékűség és a tényleges érvényesülés elve szab határt.
- 11 A visszafizetési terv elkészítésével kapcsolatos ügyben eljárva a bíróság meggyőződött arról, hogy az alkalmazandó nemzeti jogszabályok túlzottan nehezzé vagy lehetetlenné tehetik a fizetésképtelen fogyasztó számára, hogy a 93/13 irányelvből fakadó jogainak védelmét kérje. A fizetésképtelenség jogi szabályozása azonban nem teszi lehetővé azon bíróság számára, amely előtt a visszafizetési terv kidolgozásával kapcsolatos eljárás indult, hogy a szerződést a tisztességtelen feltételek szempontjából ellenőrizze.
- 12 A Bíróság többször hangsúlyozta, hogy a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének hivatalból történő vizsgálatára vonatkozó kötelezettség a nemzeti igazságügyi hatóságokat terheli, és hogy a túlzott munkateher vagy más gyakorlati nehézségek nem igazolják, hogy e kötelezettség tiszteletben tartásától eltekintsenek (például a 2020. november 26-i DSK Bank EAD végzés, C-807/19).
- 13 A fizetésképtelenségi eljárásokban ugyanakkor nehéz megállapítani, hogy az ilyen ellenőrzés elvégzésének felelőssége az eljáró hatóságok közül melyiket terheli, aminek következtében a gyakorlatban ilyen ellenőrzésre nem kerül sor. A fizetésképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró csak formailag vizsgálja meg az igénybejelentéseket, továbbítja azokat a felszámolónak, aki érdemben megvizsgálja azokat, valamint összeállítja a követelések jegyzékét. A fizetésképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bírónak nincs jogi lehetősége a jegyzék módosítására annak jóváhagyása előtt, kivéve, ha a jogosult fél kifogással él. A jelen ügyben nem nyújtottak be kifogást, ezért a fizetésképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró jóváhagyta a követelések jegyzékét.

- 14 A fizetéseképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró előtti eljárás során a fizetéseképtelen személy nem hivatkozott a G. hitelezővel kötött szerződés feltételeinek tisztességtelen jellegére. A fizetéseképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bírónak ezért a nemzeti jog alapján nem kellett ellenőriznie a jegyzékben foglalt követeléseket. A fenti kifogásra a fizetéseképtelen személy meghatalmazott képviselője csak a kérdést előterjesztő bíróság előtt hivatkozott, amelynek az volt a feladata, hogy határozzon a hitelezők kifizetésére vonatkozó terv kidolgozásáról vagy a fizetéseképtelen személynek a kötelezettségek alóli mentesítéséről, amely határozat lezárja a fizetéseképtelenségi eljárást.
- 15 Meg kell jegyezni továbbá, hogy – amint az a fizetéseképtelen személy vallomásából kitűnik – az általa kapott munkabérből a vagyont érintő levonások után 3500 PLN összeg marad számára, ami nem elegendő az ő és családja szükségleteinek kielégítésére. A jelen ügyben folyamatban lévő fizetéseképtelenségi eljárásban alkalmazandó szabályok nem teszik lehetővé, hogy a bíróság vagy a fizetéseképtelenségi eljárás lefolytatását felügyelő bíró beavatkozzon e levonás összegébe.
- 16 Nyilvánvaló, hogy a fizetéseképtelenségi eljárás során felhalmozott pénzeszközök valamennyi hitelező – nem csak G. – kielégítésére szolgálnak; azonban a vagyonba befolyó bevételek és egyéb kötelezettségek összege miatt a közeljövőben kiderülhet, hogy a vagyon részeként felhalmozott pénzeszközök elegendőek lesznek a hitelezők (a vitatott követelésen túli) kielégítésére. A nemzeti jog szerint a fizetéseképtelen személy munkabére továbbra is a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyonba kerül, és csak a fizetéseképtelenségi eljárás végén adják vissza számára az esetleges többletet.
- 17 A Bíróság a 2023. június 15-i Getin Noble Bank ítéletében (C-287/22) már kimondta, hogy a 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését és 7. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azokkal ellentétes az a nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely szerint a nemzeti bíróság elutasíthatja a fogyasztó arra irányuló ideiglenes intézkedés iránti kérelmét, hogy az e fogyasztó által kötött kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító jogerős határozat meghozataláig függeszték fel az említett kölcsönszerződés alapján teljesítendő havi törlesztőrészeket, ha az ideiglenes intézkedés elrendelése szükséges e határozat teljes érvényesülésének biztosításához.
- 18 Ugyanakkor a fizetéseképtelenségi eljárás tekintetében nem biztosították annak lehetőségét, hogy a bíróság ideiglenes intézkedést – kérelemre vagy hivatalból – rendeljen el.
- 19 A fizetéseképtelen személynek kétségtelenül lehetősége van arra, hogy kérje munkabére egy részének a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyonból való kizárását, ehhez azonban hitelezői gyűlés összehívására és hitelezők kétharmados többségével elfogadott határozatra lenne szükség, így G. hozzájárulása nélkül a fizetéseképtelen személy nem részesülhet védelemben, ami teljesen hatástalanná teszi e jogorvoslati lehetőséget.

- 20 A Bíróság az 1990. június 19-i Factortame I. ítéletében (C-213/89) hangsúlyozta, hogy az uniós jog az uniós jogból eredő jogok védelme érdekében megköveteli a hatékony ideiglenes intézkedések elrendelésének lehetőségét.
- 21 Természetesen a fizetéseképtelenségi eljárás során az ideiglenes intézkedések elrendeléséhez a bíróságnak nemcsak a fizetéseképtelen személy, hanem az eljárásba bevont többi hitelező érdekeit is mérlegelnie kellene. A bíróság álláspontja szerint a fizetéseképtelenségi eljárás mint az adós vagyonaára irányuló egyetemes végrehajtás főszabály szerint ellentétes a fizetéseképtelenségi eljárás során a fizetéseképtelen személy által törlesztendő összeg csökkentésére irányuló ideiglenes intézkedések elrendelésével.
- 22 Az olyan szabályozás azonban, amely kizárja az ideiglenes intézkedések elrendelésének lehetőségét, visszatárhathja a fizetéseképtelen személyt attól, hogy a 93/13 irányelv alapján védelmet kérjen, vagy hogy kijelentse, hogy nem tart e védelemre igényt, ami megakadályozza az irányelv által kitűzött azon cél elérését, hogy a fogyasztókkal kötött szerződések ne tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket.